HOOFDLIJNENNOTITIE

OMGEVINGSVISIE BUITENGEBIED 2040

gemeente Wijk bij Duurstede

19 februari 2025

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

1. INLEIDING

AANLEIDING

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Deze wet verplicht elke gemeente in Nederland tot het opstellen van één Omgevingsvisie voor het gehele grondgebied. De gemeente Wijk bij Duurstede heeft al een Omgevingsvisie voor het stedelijk gebied, opgesteld in 2021. Om aan de nieuwe wet te voldoen, is de gemeente in 2024 gestart met het ontwikkelen van een Omgevingsvisie voor het buitengebied. Beide visies worden uiteindelijk samengevoegd tot één integrale Omgevingsvisie voor de hele gemeente Wijk bij Duurstede.

Proces

De Omgevingsvisie wordt in een aantal stappen opgesteld. Allereerst is de ruimtelijke opbouw van de gemeente verkend en zijn de opgaven waar de gemeente Wijk bij Duurstede voor staat in beeld gebracht. De bestaande Atlas voor het stedelijk gebied is daarvoor aangevuld tot een complete Atlas voor de gemeente Wijk bij Duurstede. De resultaten zijn besproken tijdens een brede participatieronde.
Er is een bewonersavond georganiseerd, ook is verschillende keren gesproken met stakeholders en er zijn straatgesprekken gevoerd. Daarnaast is een sessie georganiseerd met leerlingen van het Revius Lyceum. Bovendien is tijdens het hele proces een speciale projectwebsite beschikbaar waar inwoners hun ideeën konden delen: wijkbijduurstede.nl/omgevingsvisie. In totaal is in deze participatieronde met bijna 250 mensen gesproken. Op basis van de resultaten uit de eerste stap zijn in de tweede stap mogelijke ruimtelijke oplossingen in beeld gebracht. Dat is gedaan voor de opgaven binnen negen onderwerpen die vaak naar voren zijn gekomen in het proces:[1]

1. Cultuurhistorie en identiteit: behouden en versterken van bestaande gebiedskwaliteiten (erfgoed, landschap enz.).
2. Natuur, groen en water: behouden en versterken van de hoofdgroenstructuur, de natuurwaarden en de waterkwaliteit.
3. Recreatie: versterken van de toeristisch-recreatieve functie van de gemeente.
4. Klimaatbestendigheid en circulariteit: toewerken naar een klimaatbestendige gemeente (in 2050).
5. Energie: toewerken naar een energieneutrale gemeente (in 2030).
6. Landbouw en economie: bijdragen aan een economisch gezond, duurzaam en toekomstbestendig perspectief voor de landbouw en andere bedrijvigheid.
7. Mobiliteit: realiseren van een veilig verkeersnetwerk, met voldoende capaciteit.
8. Wonen en zorg: realiseren van voldoende, levensloopbestendige woningen die aansluiten op de vraag, waarbij de focus ligt op het bevorderen van vitale kernen.
9. Gezondheid: realiseren van een veilige en gezonde leefomgeving voor iedereen.

Op basis van de verschillende ruimtelijke opties zijn per thema voorstellen gedaan voor ruimtelijke hoofdkeuzes. Deze zijn besproken tijdens een tweede participatieronde. Ook in deze ronde is een bewonersavond georganiseerd. Daarnaast is via de projectwebsite een enquête uitgezet en zijn gesprekken gevoerd met stakeholders. Naar aanleiding van de tweede participatieronde zijn de ruimtelijke hoofdkeuzes verder aangescherpt en vertaald in deze notitie. In totaal hebben tijdens deze tweede ronde bijna 350 mensen meegedacht.

1. In de Startnotitie voor het opstellen van de Omgevingsvisie Buitengebied had de gemeente al een aantal thema's geselecteerd. De 9 onderwerpen sluiten goed aan op deze thema's.

Opstap naar ontwerp-Omgevingsvisie

De voorstellen voor ruimtelijke hoofdkeuzes worden in deze notitie per onderwerp beschreven. Deze notitie vormt daarmee een belangrijke opstap richting de uiteindelijke Omgevingsvisie. Na de besluitvorming wordt met de inbreng van de raad gestart met het opstellen van een ontwerp-Omgevingsvisie Gemeente Wijk bij Duurstede. Het deel Omgevingsvisie over het landelijk gebied wordt hierbij toegevoegd aan de inhoud van de bestaande door de raad vastgestelde Omgevingsvisie Stedelijk Gebied.

In de fase van het uitwerken van de ontwerp-Omgevingsvisie vindt weer een overlegronde plaats met de belangengroepen en de vertegenwoordigers van de verschillende raadsfracties. Na bespreking en eventuele aanpassing op onderdelen geeft het college de ontwerp-Omgevingsvisie vrij voor inspraak. Als start van de formele inspraakronde wordt een informatiebijeenkomst voor inwoners en ondernemers georganiseerd. Daar worden de hoofdlijnen van de Omgevingsvisie gepresenteerd en kunnen mensen met hun eventuele vragen terecht.

Op basis van de binnengekomen reacties worden een reactienota en een eindversie van de Omgevingsvisie opgesteld. De Omgevingsvisie wordt beschikbaar gemaakt via het Omgevingsloket en samen met een publieksvriendelijke samenvatting voorgelegd aan de gemeenteraad voor vaststelling. De Omgevingswet schrijft voor dat er tegen de Omgevingsvisie geen beroep en bezwaar mogelijk is, de gemeenteraad heeft hiermee het laatste woord.

2. RUIMTELIJKE HOOFDKEUZES

INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de ruimtelijke hoofdkeuzes voor de 9 onderwerpen beschreven. Per onderwerp is sprake van verschillende hoofdkeuzes. De hoofdkeuzes worden steeds gevolgd door een korte toelichting.

1. CULTUURHISTORIE EN IDENTITEIT

Inzetten op het behouden en versterken van cultuurhistorische waarden

Wijk bij Duurstede is een gemeente met grote cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Dit legt de basis voor een gemeente met een aantrekkelijk en afwisselend buitengebied en karakteristieke kernen waar het rustig en prettig wonen is. Dit komt ook vaak naar voren tijdens gesprekken met bewoners. “Het is goed zoals het is” en “het moet vooral rustig, dorps en groen blijven”, zijn veelgehoorde uitspraken. De hoofdkeuzes in deze notitie leiden daarom niet tot een compleet andere koers. Bestaande kwaliteiten worden daarom waar mogelijk behouden en versterkt. Dat betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen moeten aansluiten op de kwaliteiten en kenmerken van een gebied. Niet alle functies zijn daarmee overal inpasbaar. Functies die wel inpasbaar zijn, worden op een gebiedseigen manier vormgegeven.

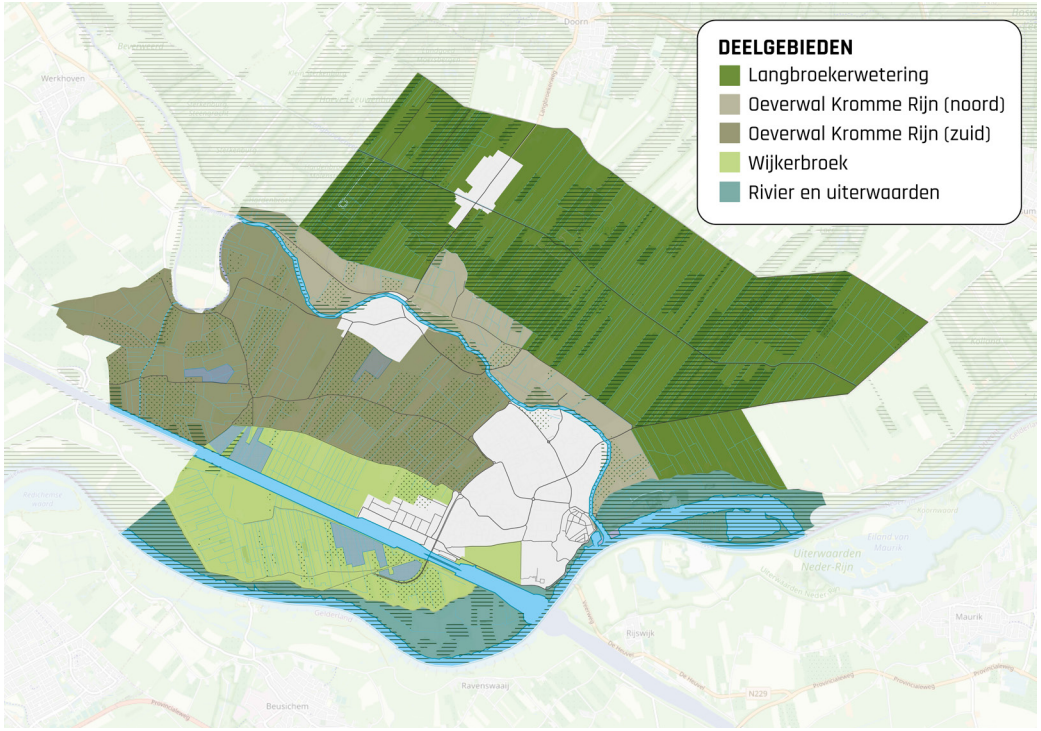
Behouden en versterken van de identiteit van vijf deelgebieden

Op basis van cultuurhistorie, landschap, agrarisch en recreatief gebruik kunnen in het buitengebied van de gemeente Wijk bij Duurstede vijf deelgebieden worden onderscheiden. Elk van deze gebieden heeft een duidelijke eigen identiteit:

- Het *Langbroekerweteringgebied* wordt gekenmerkt door een historische verkaveling met langgerekte kavels langs de Langbroekerwetering. De Langbroekerwetering is met de vele kastelen en landgoederen een cultuurhistorische parel van de provincie. Sloten, greppels en houtwallen zijn kenmerkende elementen in het landschap, die - naast een cultuurhistorische - een belangrijke ecologische functie vervullen.
- *Oeverwal Kromme Rijn (Noord)*: de noordelijke oeverwal van de Kromme Rijn vormt de overgang van het landschap rond de Langbroekerwetering naar het landschap rond de Kromme Rijn. Het gebied wordt gekenmerkt door een open blokverkaveling. De Limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn belangrijke cultuurhistorische kwaliteiten.

- *Oeverwal Kromme Rijn (Zuid)*: de zuidelijke oeverwal van de Kromme Rijn is breed en zeer geschikt voor fruitteelt. Ook dit gebied kent een blokverkaveling, maar is veel meer verdicht dan de oeverwal ten noorden van de Kromme Rijn. De Limes, oeverwallen en stroomruggen (tussen oude rivierbeddingen) vormen belangrijke cultuurhistorische en aardkundige kwaliteiten.
- Tussen de zuidelijke oeverwal van de Kromme Rijn en de Lekdijk ligt *Wijkerbroek*. Het gebied is relatief laaggelegen en daarmee vrij nat. Het open, noordelijke deel wordt doorsneden door het Amsterdam-Rijnkanaal. Soms zijn kenmerkende landschapselementen zoals broekbosjes letterlijk door het kanaal in tweeën geknipt.
- Langs de Lek en Nederrijn ligt het deelgebied *Rivier en Uiterwaarden*. In dit overwegend open kleilandschap zijn natuur, water en recreatie de belangrijkste functies.

Bij veel van de hierna beschreven onderwerpen worden ruimtelijke hoofdkeuzes gekoppeld aan deze vijf deelgebieden.

2. NATUUR, GROEN EN WATER

Versterken van de natuur en de verbindingen tussen natuurgebieden

Binnen de gemeente Wijk bij Duurstede liggen verschillende natuurgebieden. Het gaat daarbij zowel om gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) als Natura 2000-gebieden. Deze bevinden zich vooral langs de Lek/Nederrijn, de Kromme Rijn en in het Langbroekerweteringgebied. Er liggen verschillende kansen om bestaande natuur(gebieden) robuuster en veerkrachtiger te maken. Dat kan door het beter verbinden en het uitbreiden van bestaande natuur(gebieden). Dit sluit aan op de ambities van de provincie Utrecht op het gebied van natuur.

In het Langbroekerweteringgebied gaat het vooral om het versterken van de verbindingen met de natuur op de Utrechtse Heuvelrug. Gekoppeld aan de Kromme Rijn liggen kansen voor het toevoegen van nieuwe watergebonden natuur en in de uiterwaarden wordt ingezet op het realiseren van een aaneengesloten lint van natuurgebieden. Dat kan door de Gravenbol en de Bosscherwaarden om te vormen tot natuurgebied (met mogelijkheden voor extensieve recreatie).

Versterken van (cultuurhistorische) groenstructuren en -elementen

Het uitbouwen van de natuurwaarden wordt gecombineerd met het waar mogelijk versterken van typerende landschapselementen. Die landschapselementen verschillen per deelgebied en zijn bepalend voor de identiteit van deze deelgebieden:

- Langbroekerwetering: inzetten op herstel van houtwallen, sloten en greppels, behoud en versterken van landgoed- en hakhoutbossen. Waar mogelijk agrarische graslanden ontwikkelen tot vochtig hooiland of nat schraalland.
- Oeverwal Kromme Rijn (Noord): natuurvriendelijke oevers langs de Kromme Rijn (rekening houdend met de waarde van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies) en aanleg kleine landschapselementen.
- Oeverwal Kromme Rijn (Zuid): ruimte voor groenblauwe dooradering.
- Wijkerbroek: natte bosgebieden (broekbossen) beplante boerenerven.
- Rivier en uiterwaarden: rivierenlandschap met afwisselend stroomdalvegetaties, moeras- en ruigtevegetaties, ooibossen, meidoornhagen en knotwilgen.

Landbouw en natuur in evenwicht: inzetten op een duurzame toekomst voor de landbouw

Op Europees niveau is voor verschillende soorten natuurgebieden vastgelegd hoeveel stikstof ze kunnen verdragen. Deze kritische depositiewaarde (KDW) is vastgelegd in de wet. In Nederland komt in veel natuurgebieden te veel stikstof neer, met als gevolg schade aan de natuur. Met name rond stikstofgevoelige Natura2000-gebieden moet de stikstofdepositie daarom omlaag. Dat is geen eenvoudige opgave en het onderwerp staat daarom al enige tijd prominent op de (landelijke) politieke agenda. Voor de gemeente Wijk bij Duurstede gelden vooralsnog de normen zoals vastgelegd in de Omgevingswet. In overleg met de landbouwsector en de provincie zal de gemeente Wijk bij Duurstede zoeken naar mogelijkheden om de kwetsbare natuur binnen de gemeente te beschermen. Dat betekent concreet dat in sommige delen van de gemeente de landbouw zal moeten extensiveren of natuurinclusiever worden. Dit speelt met name in het Langbroekerweteringgebied (zie ook 6. Landbouw en economie).

Maatregelen nemen om de waterkwaliteit te verbeteren

Om in 2027 te voldoen aan de wettelijke normen zoals vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water moeten ook in de gemeente Wijk bij Duurstede stappen worden gezet. In samenwerking met de provincie en het Waterschap wil de gemeente de hoeveelheid nutriënten en schadelijke stoffen in het oppervlaktewater verder terugdringen. Het gaat dan vooral om de wat kleinere watergangen. De waterkwaliteit in de Kromme Rijn en de Langbroekerwetering is matig tot goed.

Op sommige plekken is sprake van concrete kansen. Door weer water te laten stromen door de dode arm van de Gravenbol kan de waterkwaliteit en de biodiversiteit in dit deel van de uiterwaarden worden verbeterd. Dit kan bijvoorbeeld door een duiker te plaatsen in de Nederrijn (zie ook 4. Klimaatbestendigheid en circulariteit).

3. RECREATIE

Beter benutten van de belangrijkste recreatieve dragers

Toeristen en recreanten weten de gemeente Wijk bij Duurstede goed te vinden, maar er liggen kansen om toerisme en recreatie verder te versterken. Dat kan vooral door de belangrijkste recreatieve dragers in het buitengebied beter te benutten. Langs de Langbroekerwetering wil de gemeente inzetten op het verbeteren van fietsroutes en het bieden van mogelijkheden voor het realiseren van kleinschalige rustpunten waar mensen wat kunnen drinken. Ook de Kromme Rijn kan beter op de kaart worden gezet. Wandelroutes langs de Kromme Rijn worden waar mogelijk aan elkaar gekoppeld, zodat een doorlopende Kromme Rijn-route ontstaat. Op de zuidelijke oeverwal van de Kromme Rijn is ruimte voor het ontwikkelen van een beperkt aantal recreatieve clusters, gekoppeld aan fruitondernemers. Onderzocht moet worden of het mogelijk is om de groenstrook die gebruikt wordt om de Lekdijk te onderhouden (de schouwzone) te gebruiken als recreatieve wandelroute.

Geen grote recreatieve trekkers

Grote recreatieve trekkers, waar dagelijks veel mensen op af komen passen niet binnen de gemeente Wijk bij Duurstede. De wegen in het buitengebied zijn daar niet op berekend. De kwaliteit en rust van het buitengebied wordt er bovendien te veel door aangetast.

Kansen voor kleinschalige verblijfsrecreatie benutten

Wat wel past binnen de identiteit en de landschappelijke kwaliteiten van de gemeente is het uitbouwen van de mogelijkheden voor kleinschalige verblijfsrecreatie. Kansen liggen vooral in het Langbroekerweteringgebied en het zuidelijke deel van Wijkerbroek. Denk aan kamperen bij de boer of B&B's. In het Langbroekerweteringgebied kan kleinschalige verblijfsrecreatie bovendien worden ingezet als alternatieve inkomstenbron bij extensivering van de landbouw (zie ook 6. Landbouw en economie).

Dagrecreatie clusteren rond Wijk bij Duurstede

Dagrecreatie langs de Lek wordt zo veel mogelijk geclusterd rond het centrum van Wijk bij Duurstede. Dit sluit aan op recente besluiten in het kader van het project Wijkse Waarden. Daarbij past het realiseren van een stadsstrand aan de oostrand van het centrum. De Gravenbol kan dan worden heringericht als natuurgebied, waarbij de rivierarm bevaarbaar blijft voor de recreatievaart. Ook ten westen van het centrum van Wijk bij Duurstede liggen kansen voor recreatie. In de Bosscherwaarden kunnen natuur, landbouw en extensieve recreatie hand in hand worden ontwikkeld. De eerste fase zal bestaan uit zandwinning. Onderzocht wordt of voor dit project de Groen Groeit Mee vierkante meters die bij de ontwikkeling van De Geer III moeten worden gerealiseerd ingezet kunnen worden.[2]

4. KLIMAATBESTENDIGHEID EN CIRCULARITEIT

Werken aan een robuust watersysteem

Klimaatverandering dwingt ook in de gemeente Wijk bij Duurstede tot het robuuster maken van het watersysteem. Doel is het vergroten van de mogelijkheden om water te bergen en vast te houden. Dit voorkomt overlast tijdens natte periodes en tekorten tijdens droge periodes. De mogelijkheden verschillen per deelgebied:

- In het Langbroekerweteringgebied worden in samenspraak met het Waterschap, de landgoederen en de agrariërs de mogelijkheden onderzocht voor het vereenvoudigen van het peilbeheer (er zijn nu veel verschillende peilgebieden) en het vergroten van de mogelijkheden om water langer vast te houden. Dat kan door het verhogen van het waterpeil of het herstellen van sloten en greppels die in de afgelopen decennia in het gebied verdwenen zijn (en voor het gebied zo karakteristiek zijn).
- Samen met het waterschap en fruittelers onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om op de zuidelijke oeverwal van de Kromme Rijn water te bufferen, zodat dit tijdens de zomer als gietwater voor de fruitteelt kan worden gebruikt.
- In Wijkerbroek is het wegzijgen van water naar het Amsterdam-Rijnkanaal een belangrijk aandachtspunt. Onderzocht moet worden wat de mogelijkheden zijn om dit tegen te gaan en daarmee meer water vast te houden in het gebied.
- Waar mogelijk worden de uiterwaarden vernat, zodat de natuur in de uiterwaarden weer vaker onder water komt te staan.

Het nieuwe gemaal in het Inundatiekanaal kan worden ingezet om het waterpeil hoog genoeg te houden tijdens droge periodes.

Realiseren van groen langs belangrijke routes

Hittestress als gevolg van aanhoudende warmte wordt een steeds groter aandachtspunt, ook in de gemeente Wijk bij Duurstede. Hittestress leidt bij veel mensen tot lichamelijke en mentale problemen. Net als in stedelijk gebied kan het aanplanten van groen verkoeling geven. In het buitengebied wordt daarom ingezet op het aanplanten van voldoende groen langs fiets-en wandelroutes. Dit gebeurt op een manier die past bij het landschapstype.

Onderzoeken mogelijkheden duurzame landbouw

Er is de laatste jaren veel discussie over de impact van moderne landbouw op de leefomgeving. Als alternatieven worden natuurinclusieve, biologische of circulaire landbouw genoemd. Hoewel de definities van deze vormen van landbouw verschillend zijn is de gemeenschappelijke deler dat ze gericht zijn op meer duurzame vormen van landbouw. Dat kan o.a. door rekening te houden met milieueffecten door meer samen te werken met de natuur. Daarbij hoort het steeds meer sluiten van kringlopen van grondstoffen. Kort gezegd: wat er in gaat en er uitkomt is met elkaar in balans en veroorzaakt geen schade aan de omgeving. Doordat kringlopen gesloten zijn hoeven minder grondstoffen (zoals kunstmest en veevoer) van elders te worden aangevoerd. Onderzocht moet worden wat de mogelijkheden zijn van een omslag naar meer duurzame vormen van landbouw in de gemeente Wijk bij Duurstede en welke deelgebieden daar het meest geschikt voor zijn.

De verwachting is dat de komende jaren de vraag naar bio-based bouwstoffen toe gaat nemen. Gedacht wordt aan hennep, hoge grassen en lisdodden. Mogelijk kan de lokale landbouw hierin een rol gaan spelen.

2. Groen Groeit Mee is de ambitie om recreatief groen, natuur, water en landschap mee te laten groeien met het stijgende aantal woningen in de provincie Utrecht (www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ontwikkeling/groen-groeit-mee).

5. ENERGIE

Grootschalige energiewinning: uitkomsten provinciale verkenning leidend

Op het gebied van grootschalige energiewinning zijn de uitkomsten van de lopende provinciale verkenning leidend. Binnen die verkenning wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor windenergie binnen de gemeente Wijk bij Duurstede. Eventuele resultaten van de provinciale verkenning worden in de Omgevingsvisie overgenomen.

Keuzes op hoofdlijnen voor de vijf deelgebieden

Op basis van de ruimtelijke opbouw van het buitengebied is het al wel mogelijk om per deelgebied de kansen en beperkingen aan te geven. In drie deelgebieden liggen geen kansen voor grootschalige energiewinning. Het gaat dan om het Langbroekerweteringgebied, Oeverwal Kromme Rijn (Noord) en Rivier en Uiterwaarden. De schaal van het landschap, de openheid of de aanwezige kwaliteiten maken deze gebieden ongeschikt. In Oeverwal Kromme Rijn (Noord) kunnen wel de mogelijkheden worden verkend voor warmtewinning uit de Kromme Rijn.

Op de zuidelijke oeverwal van de Kromme Rijn is de afgelopen jaren een zonneveld gerealiseerd en is er een gepland. Ook in Wijkerbroek zijn de afgelopen jaren zonneweides gerealiseerd. Vooral het gebied aan het Amsterdam-Rijnkanaal is hiervoor geschikt. Daarnaast biedt dit gebied mogelijk kansen voor warmtewinning uit het Amsterdam-Rijnkanaal.

6. LANDBOUW EN ECONOMIE

Drie kerngebieden voor de landbouw

De landbouw is in het buitengebied van de gemeente een belangrijke functie. In drie van de vijf deelgebieden is de landbouw duidelijk de hoofdfunctie en zal dit ook op de langere termijn zo blijven. Dit zijn kerngebieden voor de landbouw. Het gaat om Wijkerbroek en de noordelijke en zuidelijke oeverwallen van de Kromme Rijn. In aansluiting op de Toekomstvisie voor de landbouw van de provincie Utrecht gaat het binnen de kerngebieden om hoogproductieve of intensieve agrarische bedrijven (gangbare landbouw). Andere functies zijn in deze gebieden beperkt mogelijk of inpasbaar.

Overige deelgebieden: landbouw extensiveren en verbreden

In het Langbroekerweteringgebied en in het deelgebied Rivier en Uiterwaarden is veel meer sprake van een gecombineerd landschap van landbouw, natuur en recreatie. Hier wordt ingezet op extensievere vormen van landbouw. In deze gebieden liggen ook kansen voor gemeenschapslandbouw, gericht op de lokale markt.

Verruimen van de mogelijkheden voor ondernemers in het buitengebied

Extensiveren van de landbouw in het Langbroekerweteringgebied vraagt om meer ruimte voor het ontwikkelen van andere functies op het boerenerf of op de landgoederen. Denk aan verblijfsrecreatie of horeca, een boerderijwinkel of landschaps- en waterbeheer. Maar wel altijd op kleine schaal en passend bij de omgeving. Voor het hele buitengebied geldt dat onderzocht moet worden wat de mogelijkheden zijn om binnen het agrarische bouwvlak of in vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's) kansen te bieden voor startende bedrijfjes. Dit kunnen belangrijke broedplaatsen zijn voor nieuwe bedrijvigheid. Bij verdere groei kunnen deze bedrijven doorschuiven naar een van de Wijkse bedrijventerreinen.

Grootschalige bedrijvigheid concentreren op Broekweg - Langshaven

Grootschalige bedrijvigheid wordt zo veel mogelijk geconcentreerd op de bedrijventerreinen binnen de gemeente. Dit voorkomt verrommeling van het buitengebied en verkeersdruk op de vaak smalle wegen. Dat geldt ook voor grote loonwerkers in het buitengebied. Als de vraag naar bedrijventerrein het bestaande aanbod overstijgt, heeft uitbreiding van bedrijventerrein Broekweg - Langshaven de voorkeur. Dit vanwege de schaal van het landschap in Wijkerbroek.

7. MOBILITEIT

Verbeteren van de verkeersveiligheid op de wegen in het buitengebied

Tijdens de verschillende participatiebijeenkomsten was verkeersveiligheid op de wegen in het buitengebied een vaak terugkerend onderwerp. Het gaat dan vooral om te hard rijden op de vaak smalle wegen, veilige fietsroutes voor scholieren en recreanten en zwaar landbouwverkeer. Op deze onderwerpen worden de volgende keuzes voorgesteld:

- Een te hoge verkeersdruk en te hard rijden zorgt voor onveilige situaties en beschadigde bermen. Dit geldt met name voor het Langbroekerweteringgebied en speelt bijvoorbeeld op de Langbroekerdijk, de Wijkerweg/Bovenwijkerweg en de Gooyerdijk. Om dit tegen te gaan wordt ingezet op fysieke maatregelen om de snelheid van het autoverkeer te remmen. Mogelijke oplossingen zijn drempels, wegversmallingen, passeerhavens, éénrichtingsverkeer of het alleen openstellen van wegen voor bestemmingsverkeer. Niet elke maatregel werkt op elke plek: per situatie moet de komende jaren naar een passende oplossing worden gezocht binnen de beschikbare middelen.
- Waar mogelijk wordt de hoeveelheid autoverkeer op de dijken verder beperkt en de fietsveiligheid verhoogd. Het verplaatsen van de recreatiefunctie van de Gravenbol richting het centrum van Wijk bij Duurstede vormt een belangrijke stap. Verder worden waar nodig ook op de dijken fysieke maatregelen toegepast om de snelheid van het autoverkeer te remmen.
- Er wordt ingezet op het realiseren van meer fietsvriendelijke en vrijliggende routes in het buitengebied. Hoogste prioriteit heeft een vrijliggende fietsroute vanuit Wijk bij Duurstede richting Doorn en Leersum. Een vrijliggende fietsroute langs de Langbroekerwetering zou vooral voor recreanten een grote meerwaarde zijn. Bovendien kan hiermee de Langbroekerdijk worden ontlast. Dergelijke voorzieningen zijn overigens zeer ingrijpend en kostbaar.
- Zwaar (landbouw)verkeer wordt zo veel mogelijk via de N227 en de N229 geleid.

Verbeteren van de doorstroming op de N227 en de N229

De gemeente gaat in gesprek met de provincie over de N227 en de N229. De verwachting is dat de hoeveelheid verkeer op de provinciale wegen de komende jaren verder toe zal nemen. Dat vraagt om het verbeteren van de doorstroming. Een van de opties is het over de hele lengte hanteren van dezelfde snelheid op de N229. Verlagen van de maximumsnelheid maakt het bovendien mogelijk dat grote trekkers zo veel mogelijk gebruik gaan maken van de provinciale wegen, waarmee de smalle wegen in het buitengebied worden ontlast.

Stimuleren van openbaar vervoer en fiets

Hoewel tijdens de participatie door een enkeling is gesuggereerd dat er nieuwe autowegen moeten worden aangelegd (een brug over de Lek en een verbinding langs het Amsterdam-Rijnkanaal zijn genoemd), is er vooral draagvlak om andere vormen van vervoer te stimuleren. Het idee is fietsen en openbaar vervoer aantrekkelijker te maken, zodat er betere alternatieven voor de auto ontstaan. Bovendien worden mensen zo uitgedaagd om meer te bewegen (zie ook 9. gezondheid).

De gemeente gaat in overleg met de provincie (als verantwoordelijke voor het busvervoer binnen de gemeente) om de mogelijkheden voor het versterken van de buslijnen en fietsparkeergelegenheid bij bushaltes te verkennen. Wellicht liggen er ook mogelijkheden om op een aantal plekken huurfietsen toe te voegen. Hiervoor is al aangegeven dat er kansen liggen voor het realiseren van een aantal vrijliggende fietsroutes. Met de opkomst van de elektrische fiets wordt ook het opwaarderen van de fietsroute langs het Amsterdam-Rijnkanaal tot snelfietsroute een interessante optie. De gemeente wil daar op inzetten.

8. WONEN EN ZORG

Eerst bouwen binnen de kernen, dan aansluitend op de kernen

Voor woningbouw worden binnen de gemeente Wijk bij Duurstede bij voorkeur locaties binnen de kernen benut. Het open buitengebied hoeft daardoor zo min mogelijk te worden aangetast. Dit levert echter onvoldoende ruimte op om aan de totale vraag naar woningen te voldoen. Direct in aansluiting op de kernen worden daarom - in de kernrandzone - de komende jaren verschillende grote(re) locaties ontwikkeld. Ook op deze manier wordt het landschap zo veel mogelijk ontzien. Bovendien kunnen de toekomstige bewoners zo veel mogelijk gebruik maken van de bestaande voorzieningen in de kernen. Bij het ontwikkelen van nieuwbouwlocaties in aansluiting op bestaande kernen ligt de nadruk op Wijk bij Duurstede, met De Geer III als grootste locatie en wat kleinere ontwikkelingen ten zuiden van de kern. Ook rond Cothen (aan de oostrand) en Langbroek (o.a. de volkstuinlocatie en De Boomgaard) worden woningbouwlocaties ontwikkeld.

Beperkte woningbouw in delen van het buitengebied

In het buitengebied zijn de mogelijkheden voor woningbouw beperkt en soms zelfs helemaal ongewenst. Dat laatste geldt voor de deelgebieden Rivier en Uiterwaarden - waar de nadruk ligt op natuur en water - en Oeverwal Kromme Rijn (Zuid). In het grootste deel van dit gebied is woningbouw ongewenst om de mogelijkheden voor de fruitteelt niet te beperken.

In een aantal deelgebieden kan woningbouw in het buitengebied wel meerwaarde opleveren. Denk bijvoorbeeld aan het toevoegen van woningen op boerenerven en landgoederen, al dan niet ter vervanging van vrijkomende agrarische bebouwing. Het gaat dan bijvoorbeeld om speciale woonvormen, woningsplitsing of het toevoegen van een tweede woning op een agrarisch erf voor een op de boerderij meewerkend gezinslid. Het gaat steeds om maatwerk en dus nooit over grote aantallen woningen: in totaal maximaal enkele tientallen woningen gedurende de komende 15 jaar en daarmee dus enkele woningen per jaar. De komende jaren zullen hiervoor - waar nodig - aanvullende kaders worden ontwikkeld.

Bouwen van geschikte en betaalbare woningen

In de Omgevingsvisie voor het stedelijke gebied is aangegeven dat “prioriteit wordt gegeven aan de bouw van betaalbare woningen die vooral gericht zijn op ouderen en jongeren”. Deze vraag komt ook in de gesprekken over het buitengebied nadrukkelijk naar voren, waarbij de betaalbaarheid van woningen de laatste paar jaar zo mogelijk een nog belangrijker punt is geworden.

Zorgwoningen bij voorkeur in de directe nabijheid van voorzieningen

Ook de meeste vormen van zorgwoningen worden bij voorkeur in de directe omgeving van voorzieningen gerealiseerd. Dat betekent in de meeste gevallen dat voor dergelijke woningen binnen de kernen een plek wordt gezocht. In het buitengebied liggen beperkte mogelijkheden in de directe nabijheid van de (voorzieningen in de) kernen.

9. GEZONDHEID

Mensen stimuleren om te bewegen

Bewegen helpt chronische ziekten voorkomen en verlaagt het risico op vroegtijdig overlijden. Daarnaast is bewegen goed voor de mentale gezondheid. Sporten is gezond, maar het gaat ook om gewoon regelmatig een stuk wandelen of fietsen. De gemeente Wijk bij Duurstede wil bewegen zo veel mogelijk stimuleren. Daarbij staan de volgende keuzes centraal:

- De gemeente stimuleert andere vormen van vervoer dan de auto. Waar dat kan wordt het mogelijk gemaakt dat mensen op de fiets of te voet naar school of werk gaan (zie ook 7. Mobiliteit).
- Ook in de directe woonomgeving wordt bewegen zo veel mogelijk gestimuleerd. Dat betekent goede routes voor fietsers en wandelaars naar winkels en andere voorzieningen en ruimte voor een ommetje.
- Gekoppeld aan het ontwikkelen van nieuwe woongebieden wordt nieuw groen ontwikkeld, volgens het principepe ‘Groen Groeit Mee’ (zie ook 3. Recreatie).
- Daarnaast zijn goede verbindingen tussen de woongebieden in de kernen en het buitengebied erg belangrijk. Waar mogelijk worden de verbindingen tussen stad en land versterkt en aangevuld.
- In het buitengebied worden fiets- en wandelroutes waar mogelijk aangevuld. Denk daarbij aan:
    - Een betere verbinding tussen de Kromme Rijn en de Heuvelrug (zie ook 7. Mobiliteit).
    - Routes langs de Lek versterken. Onderzocht moet worden of het mogelijk is om de groenstrook die gebruikt wordt om de Lekdijk te onderhouden (de schouwzone) te benutten als recreatieve wandelroute (zie ook 3. Recreatie).
    - Het ontwikkelen van een recreatief rondje tussen Cothen en Wijk bij Duurstede. Een recreatieve cluster (bijvoorbeeld gekoppeld aan een fruitondernemer) langs deze route vormt een extra meerwaarde.

- Verbindingen van bestaande paden langs de Kromme Rijn tot een zo veel mogelijk aaneengesloten route (zie ook 3. Recreatie).

Inclusiviteit bevorderen

De gemeente Wijk bij Duurstede zet zich er voor in dat iedereen zo veel mogelijk kan meedoen in de samenleving. Dat betekent o.a. dat routes en paden waar mogelijk toegankelijk worden gemaakt voor mensen die slecht ter been zijn of bijvoorbeeld in een rolstoel zitten. Dat geldt - waar mogelijk - ook voor de routes in het buitengebied. In een vergrijzende gemeente zal dit de komende jaren een steeds belangrijker aandachtspunt worden. Inclusiviteit betekent ook dat er zo veel mogelijk plekken moeten zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Dat kan in een buurt- of wijkcentrum zijn, maar ook gewoon op straat. Dat vraagt om het realiseren van aantrekkelijke, beschutte en groene plekken in de buitenruimte.

Verder werken aan een veilige en gezonde leefomgeving

In een veilige en gezonde leefomgeving kunnen burgers veilig wonen, werken, recreëren en reizen. Voor de verschillende onderdelen van een veilige en gezonde leefomgeving zijn wettelijke normen opgesteld. Ook de gemeente Wijk bij Duurstede moet aan deze normen voldoen. Het gaat daarbij o.a. om de volgende onderdelen:

- Er zijn wettelijke normen voor de hoeveelheid verkeerslawaai die is toegestaan op de gevels van woningen. De gemeente Wijk bij Duurstede houdt daar rekening mee bij het ontwikkelen van nieuwe woningbouwlocaties. Ook in alle andere situaties is de inzet er op gericht de overlast door verkeerslawaai zo veel mogelijk te beperken. Het terugbrengen van de maximumsnelheid op de N229 kan hieraan bijdragen (zie ook 7. Mobiliteit).
- De meeste bedrijven binnen de gemeente zijn gevestigd op de bedrijventerreinen. Daar zijn geen grote lawaaimakers aanwezig. Binnen de woongebieden in de gemeente is het ’s nachts over het algemeen erg stil. Om geluidsoverlast in de nacht te voorkomen blijven bedrijfsmatige activiteiten alleen mogelijk met maatwerkvoorschriften.
- Iedereen heeft recht op schone lucht, schoon water en een schone bodem. De gemeente Wijk bij Duurstede zet zich daarom in om de kwaliteit van de bodem te behouden en waar nodig te verbeteren. De kwaliteit van de bodem binnen het regionale bodembeheergebied Zuidoost-Utrecht is vastgelegd op de bodemkwaliteitskaart. Om in 2027 te voldoen aan de wettelijke normen zoals vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water moeten ook in Wijk bij Duurstede stappen worden gezet. In samenwerking met de provincie en het Waterschap wil de gemeente de hoeveelheid nutriënten in het oppervlaktewater verder terugdringen. De luchtkwaliteit in de gemeente voldoet aan de wettelijke normen. Het beperken van de overlast als gevolg van houtstook vormt een belangrijk aandachtspunt op het gebied van luchtkwaliteit.
- Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en daarbij emissie naar de lucht, het water en de bodem maakt dat zorgvuldige afweging tussen aangrenzende functies moet plaatsvinden. Binnen het deelgebied Oeverwal Kromme Rijn (Zuid) is woningbouw daarom niet overal mogelijk. In overleg met de sector wordt het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen waar mogelijk verder teruggedrongen. Daarbij wordt aangesloten op landelijk beleid en een voorbeeld genomen aan bestaande biologische fruittelers in de gemeente Wijk bij Duurstede. Het is daarnaast belangrijk te benadrukken dat groente- en fruitproductie bijdraagt aan een aanbod van gezond voedsel in onze maatschappij.

Bij verdere uitwerking van het onderwerp veilige en gezonde leefomgeving zal overleg plaatsvinden met de Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) en de Veiligheidsregio Utrecht (VRU).

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap